

Rytų Europos studijų centras
Est. 2006

RYTŲ EUROPOS STUDIJŲ CENTRO (RESC) VEIKLOS ATASKAITA 2018 M.

VšĮ RESC įkurtas 2006 metais pagal PHARE BAS (Bendradarbiavimo abipus sienos) programą. Projekto partneriai, Vilniaus universitetas ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, yra RESC steigėjai ir dalininkai. 2018 m. pradžioje RESC faktiškai pagal darbo sutartis dirbo 4 žmonės (2,6 etato); 2018 m. pabaigoje RESC faktiškai dirbo 3 žmonės (2,6 etato).

I. RESC veiklos tikslai, sritys, rūšys

Centro veiklos tikslas – tenkinant viešuosius interesus vykdyti Rytų Europos regiono ir šio regiono valstybių politikos analizę, teikti rekomendacijas Lietuvos užsienio politikai Rytų Europos regione, tarpininkauti, kad Lietuvos, Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų valstybių valstybės institucijos, nevyriausybinės organizacijos, tyrimų centrai, mokslo institucijos stiprintų ryšius su atitinkamomis Rytų Europos valstybių institucijomis, skatinti Europos ir transatlantinio bendradarbiavimo ir darnaus vystymosi Rytų Europos regione plėtrą į šią veiklą kuo plačiau įtraukiant tarptautinę bendruomenę, viešąjį, privatų ir nevyriausybinių sektorius.

Centro veiklos sritys:

- Bendradarbiavimas su panašią veiklą vykdančiomis Lietuvos ir užsienio valstybių institucijomis, tarptautinėmis organizacijomis ir kitais subjektais;
- Mokslinė ir analitinė veikla, siekiant prisidėti prie atviros, demokratinės ir žinių visuomenės stiprinimo;
- Lietuvos visuomenės informuotumo apie Europos Sąjungos Rytų kaimynystės ir kitose Rytų Europos valstybėse vykstančius vidaus ir užsienio politikos procesus didinimas.

Centro veiklos rūšys:

- kaupti, sisteminti ir vertinti duomenis apie Rytų Europos regiono ir kitų valstybių vidaus politinės, ekonominės, socialinės ir informacinės situacijos aspektus;
- teikti pasiūlymus Lietuvos institucijoms Lietuvos santykių su Rytų Europos ir kitomis užsienio valstybėmis klausimais;
- teikti ekspertinę ir konsultacinę pagalbą verslo ir nevyriausybiniams organizacijoms Lietuvoje ir užsienyje;
- savarankiškai ir kartu su mokslo ir studijų institucijomis vykdyti mokslinius tyrimus apie Lietuvos ir Rytų Europos, kitų užsienio valstybių vidaus ir užsienio politikos ekonominius, socialinius, kultūrinius ir kitus aspektus;
- organizuoti renginius ir įgyvendinti projektus Lietuvoje ir užsienyje Rytų Europos ir kitų užsienio valstybių vidaus, ekonominės, socialinės, informacinės ir kitais raidos klausimais;
- administruoti Lietuvoje ir užsienyje įgyvendinamus programas ir projektus;
- keistis moksline ir ekspertine patirtimi su Lietuvos ir užsienio valstybių aukštojo mokslo bei švietimo ir ugdymo įstaigomis;
- dalyvauti Lietuvos ir tarptautiniuose renginiuose, skleisti Centro sukauptas žinias Lietuvos ir užsienio institucijoms, interesų grupėms ir visuomenei.

II. Svarbiausi 2018 metais įgyvendinti projektai

Vadovaujantis minėtomis veiklos sritimis, 2018 metais RESC įgyvendino šiuos svarbiausius projektus:

- Bendradarbiavimas su panašią veiklą vykdančiomis Lietuvos ir užsienio valstybių institucijomis, tarptautinėmis organizacijomis ir kitais subjektais;
 - Organizuoti reguliarius susitikimai su **įvairių tarptautinių organizacijų atstovais, fondais, donorais, diplomatais, politikais** (Europos Sąjungos institucijų atstovais, JAV Kongreso atstovais, NATO atstovais, užsienio tyrimų centrų atstovais ir kt.) bei su ES Rytų partnerystės šalių ir Rusijos pilietinės visuomenės atstovais;
 - Pasirašyti tarpinstituciniai dvišaliai bendradarbiavimo susitarimai su dviem žinomais JAV analitiniais centrais: „**Foreign Policy Research Institute**“ ir „**Center for European Policy Analysis**“;
 - Pradėtas įgyvendinti pirmasis RESC istorijoje tiesioginis projektas su **USAID** organizacija, užtikrinant šios institucijos ir Baltarusijos žiniasklaidos atstovų diskusijas Vilniuje;
 - Laimėtas projektas rengti aukšto lygio **tarptautinę NATO finansuojamą konferenciją** apie hibridines grėsmes ir jų poveikį Vilniuje 2019 metų balandį;
 - **RESC atstovai dalyvavo ir pasisakė įvairiuose tarptautiniuose renginiuose ir konferencijose** (Rytų partnerystės pilietinės visuomenės metinė asamblėja, darbo grupių ir kiti susitikimai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto (EESRK) kuriamas kasmetinis ES-Sakartvelo pilietinės visuomenės platformos susitikimas, Batumio tarptautinė konferencija, GLOBSEC saugumo konferencija Slovakijoje, Lennarto Meri konferencija Taline, Belgrado NATO savaitė, Rygos konferencija, 9-oji Pasaulinio judėjimo už demokratiją Asamblėja Dakare ir kt.);
 - Toliau įgyvendino 2017 m. kartu su partneriais Sakartvele ir Slovakijoje pradėtą Europos Komisijos finansuojamą ir Lietuvos Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos ko-finansuojamą projektą „**Sakartvelas pakeliui į Europą [...]**“ (anglų k. *Georgia on European Way: Creation of Effective Model for DCFTA and SME Strategy Implementation*). Projektu siekiama didinti Sakartvelo sąmoningumą apie Išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės (DCFTA) suteikiamas galimybes, kuri yra neatskiriama 2014 m. pasirašyto ES ir Sakartvelo Asociacijos susitarimo dalis. Tarp 2018 m. įgyvendintų projekto veiklų paminėtos šios: išanalizuotos Sakartvelo regionuose veikiančių nevyriausybinų organizacijų kompetencijos dirbti su DCFTA tema ir atitinkamai parengta mokomoji medžiaga; suorganizuota 10 mokymų pilietinės visuomenės organizacijoms visuose Sakartvelo regionuose; įkurta 10 vietos patariamųjų tarybų, kuriose pilietinės visuomenės atstovai kartu su vietos smulkaus ir vidutinio verslo bei institucijų atstovais bendradarbiauja siekiant prisidėti prie DCFTA įgyvendinimo jų regione; įkurta centrinė patariamoji taryba Tbilisyje, kurioje atstovai iš vietos patariamųjų tarybų dirba kartu su už DCFTA įgyvendinimą atsakingų ministerijų pareigūnais. Projektas vyks iki 2019 m. liepos mėn.;
 - Surengta ketvirtoji **kasmetinė Lietuvos „diplomatijos šefo“ Stasio Lozoraičio vardo konferencija**. Tai kasmetinis RESC renginys, kuriuo siekiama aptarti

Lietuvos užsienio politikos aktualijas ir pristatyti RESC atliktus darbus. 2018 m. konferencijoje vyko pretendentų į kandidatus Lietuvos Respublikos prezidento rinkimuose diskusija, taip pat Lietuvos Europos politikos aptarimas su iškiliais politikais, analitikais, institucijų atstovais. Renginį rėmė: Klaipėdos jūrų uostas, Konrado Adenauerio fondas ir internetinis naujienų portalas DELFI, kuris užtikrino tiesioginę renginio vaizdo transliaciją. Renginyje dalyvavo per 250 žmonių, jos vaizdo įrašą stebėjo apie 11 tūkst. žiūrovų;

- Kartu su Užsienio reikalų ministerija organizuotas jau **5-asis Vilniaus Rusijos forumas**, kuriame ekspertai ir Rusijos pilietinės visuomenės atstovai dalinasi įžvalgomis apie politinius, socialinius ir ekonominius procesus Rusijoje;
- Tęstas bendradarbiavimas su Krašto apsaugos ministerija organizuojant kasmetinį ES-Rytų partnerystės saugumo analitikų ir gynybos institucijų atstovų susitikimą. Šiais metais susitikimo tema **„Rytų partnerystės ir Europos saugumas: bendradarbiavimas bendriems iššūkiams įveikti“**. RESC pagrindinės atsakomybės sudarė vakarinės sesijos „Link atsparios kaimynystės [...]“ (anglų k. *Towards a More Resilient Neighbourhood: Could Defence and Security Represent a Meaningful Area of Cooperation Between the EU and the Eastern Partnership Countries?*) organizavimą;
- Tęstas bendradarbiavimas su Slovakijoje įsikūrusiu **MEMO98** vykdant monitoringą apie Lietuvoje veikiančių žiniasklaidos priemonių pateikiamo turinio kokybę. Šį kartą analizuotos informacijos priemonės, kurios turinį teikia rusų kalba;
- 73-ųjų JTO metinių proga surengta Jungtinių Tautų simuliacija **„Vilnius Model UN 2018“**, kurios metu 50 Lietuvos ir Lietuvoje studijuojančių studentų sprendė konfliktą Sirijoje. Renginio metu dalyviai susipažino su JTO reikšme valstybių saugumui ir politinei jų sistemai. Renginys surengtas su Švedijos instituto, Švedijos ambasados Lietuvoje parama;
- Prisidėta organizuojant tarptautinę konferenciją **Vilnius Security Forum**.

- Mokslinė ir analitinė veikla.

- Kartu su Krašto apsaugos ministerija parengta ir pristatyta studija **„Lietuvos visuomenės požiūris į tarptautinės politikos įvykius ir saugumo politiką“**, kurioje analizuojama Lietuvos gyventojų požiūrių į tarptautinius procesus ir saugumo situacija kaita, dezinformacijos poveikis, žiniasklaidos vartojimo įpročiai. Tai – tęstinis projektas, atnaujinantis 2016 metais parengtos monografijos rezultatus;
- Sakartvele įgyvendinamo projekto **„Sakartvelas pakeliui į Europą [...]“** rėmuose parengta studija **„Gruzijos pilietinės visuomenės bei smulkaus ir vidutinio verslo apklausų rezultatai dėl įsitraukimo į visapusiškos laisvosios prekybos zonos su ES įgyvendinimo“**. Studijoje apibendrinami visuose Sakartvelo regionuose vykdytų apklausų rezultatai, kuriais siekta nustatyti nevyriausybinų organizacijų žinių apie laisvosios prekybos tarp Sakartvelo ir ES susitarimą lygį bei vietos smulkaus ir vidutinio verslo dalyvavimą arba ketinimą dalyvauti ES rinkoje. Remiantis tyrimo rezultatais buvo parengta mokomoji medžiaga-leidiny **„Kas yra Laisvosios prekybos sutartis tarp Sakartvelo ir ES, bei kuo ji naudinga smulkiam ir vidutiniam Sakartvelo verslui?“** naudota mokymų visuose Sakartvelo regionuose metu;
- Tęsta Rytų partnerystės *Reality Check* iniciatyva ir suorganizuotas 8-asis **Baltarusijos „Reality Check“**, Vilniuje. Pagal „Chatham House“ anonimiškumo

taisykles surengto renginio metu vietos ir tarptautiniai ekspertai, taip pat, tarptautinių organizacijų atstovai vertino Baltarusijoje vykstančias reformas arba jų trūkumą, aptarė saugumo situaciją bei kitus vidinius ir išorinius iššūkius su kuriais susiduria analizuojama ES Rytų partnerystės valstybė. Susitikimo programa rengta bendradarbiaujant su Carnegie Endowment for International Peace (JAV). Tarp rėmėjų: JAV tarptautinė vystymo agentūra (USAID) per PACT bei Forum Syd (Švedija);

- Bendradarbiaujant su LR Seimu surengta konferencija „**Lietuva ir Baltarusija prieš 100-ą metų ir dabar**“, skirtą Lietuvos ir Baltarusijos valstybingumo šimtmečiams paminėti. Renginio metu Lietuvos ir Baltarusijos politikai, mokslininkai, žurnalistai ir kiti svečiai diskutavo istorinius iššūkius su kuriais abi šalys susidūrė valstybės formavimo procese, aptarė iššūkius demokratijai, ypač Baltarusijoje, ir dvišalių santykių ateities perspektyvas;
- Bendradarbiavo su diskusijų festivalio **BŪTENT** organizatoriais ir renginio metu organizavo diskusiją „**Kaip atsiranda įvairūs stereotipai apie tautines mažumas Lietuvoje?**“. Diskusija atliepė šią problemą - dažniausiai propaganda Lietuvoje yra nukreipta į tautines mažumas, siekiant jas atskirti nuo Lietuvos politinio ir kultūrinio gyvenimo. Vis dėlto, dažnu atveju kalbėdami apie tautines mažumas bei propagandą galime patys to nenorėdami sustiprinti įvairius stereotipus apie jas visuomenėje. Tokiu būdu sukurdami galimas grėsmes, kurios šiaip neegzistuotų. Todėl analizuoti „atsparumo“ (angl. *resilience*) problemą ir apžvelgti įvairius stereotipus apie tautines mažumas Lietuvoje bei kaip jos į tai reaguoja tampa vis aktualiau. Svarbu ne tik paneigti įvairius stereotipus, tačiau ir geriau suprasti tautinių mažumų požiūrį;
- Ketvirtus metus iš eilės RESC įgyvendino URM Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos finansuotą projektą „**Atsakingos žurnalistikos mokykla: jaunų žurnalistų kompetencijos stiprinimas ir įtinklinimas**“. Kartu su partneriais Gruzijoje ir Moldovoje projekto metu abiejose valstybėse buvo organizuojami mokymai jauniems, regionuose dirbantiems žurnalistams, siekiant stiprinti jų žurnalistinio darbo gebėjimus bei žinias apie darbą priešiškoje informacinėje erdvėje. Antrojoje projekto dalyje mokymų dalyviai su kuratorių pagalba rengė tiriamosios žurnalistikos darbus ir taip įtvirtinto žinias, išgirstas mokymų metu;
- Pradėtas leisti metinis analitinis leidinys „**Lithuanian Foreign Policy Review**“ (**LFPR**). Iš esmės atnaujintus leidinį ir pakeitus žanrą (iš akademinio į analitinį), taip pat pritraukus naujų tarptautinių partnerių (JAV ambasada, Konrado Adenauerio fondas), parengtas patrauklus leidinys, aptariantis Lietuvos užsienio politikai ir saugumui aktualias temas. Iš dešimties leidinio tekstų daugiau nei pusę parengė tarptautiniu mastu žinomi autoriai. Be to, parengtas ne tik elektroninis, bet ir spausdintas leidinys, kuris buvo sėkmingai išplatintas tarptautinėms institucijoms (socialinių tinklų, el. pašto pagalba, taip pat spausdintomis kopijomis), Lietuvos analitikams, taip pat šalyje reziduojantiems NATO ir ES valstybių diplomatomams (specialaus pristatomojo renginio metu).

- Lietuvos visuomenės informuotumo apie užsienio politikos procesus didinimas.

- **Tęstos tradicinės apvaliojo stalo diskusijos**, į kurias kviešti Lietuvos institucijų atstovai, politikai, akademikai aktualiems temoms aptarti. Iš viso įvyko per 50

diskusijų;

- Atnaujintas kartu su RU.DELFI nuo 2016 m. įgyvendinamas projektas, skirtas **pagerinti ir sustiprinti žiniasklaidos turinį rusų kalba**. Šio projekto rėmuose kas mėnesį RU.DELFI spausdinami 4 straipsniai skirti **informuoti visuomenę apie Rusijos dezinformacijos ir propagandos** veiklos metodus ir keliamus pavojus, taip pat paneigti Rusijos propagandos kuriamus mitus apie Baltijos šalis. Taip pat, organizuojamos diskusijos Lietuvos rusakalbių plačiai gyvenamuose miestuose: Visagine, Šalčininkuose ir Klaipėdoje. Diskusijos transliuojamos gyvai per DELFI TV. Siekiant užtikrinti sukuriama turinio sklaidą, suorganizuotas žiniasklaidos priemonių rusų kalba atstovų (daugelio atveju vyr. redaktorių) iš Estijos, Latvijos, Baltarusijos, Moldovos, Ukrainos ir Sakartvelo susitikimas.
- Baigtas metus trukęs projektas „**Rytai ar Vakarai, namuose geriausia**“ (angl. k. „*East or West, Home is Best*“), kurį RESC įgyvendino kartu su Lietuvos žiniasklaidos priemonėmis rusų bei lenkų kalbomis – RusRadio.lt, DELFI.RU ir „Znad Wili““. Projektą rėmė – Šiaurės Ministrų Tarybos biuras Lietuvoje. Projekto tikslas – sukurti kokybišką ir laisvai prieinamą žiniasklaidos turinį Lietuvos tautinėms mažumoms, skatinti bendrystę ir piliečių įsitraukimą. Siekiant įgyvendinti projekto tikslus, lietuviškos žiniasklaidos priemonės rusų bei lenkų kalbomis – RusRadio.lt, DELFI.RU ir Znad Wili - organizavo diskusijas su visuomenės veikėjais, tarp kurių buvo žinomi aktoriai, muzikantai, mokslininkai ir sportininkai. Taip pat, buvo kuriamas straipsnių bei video ciklas, kurių tikslas išryškinti skirtingų tautybių žmonių indėlį į Lietuvos istoriją ir valstybingumą. Sudėtinė projekto dalis – 10 vizitų lenkakalbėse ir rusakalbėse Lietuvos mokyklose ir diskusijos su vyresniųjų klasių atstovais apie svajonių įgyvendinimą, profesijos pasirinkimą, pilietiškumą ir Idėją Lietuvai. Susitikimų tikslas paskatinti jaunuosius Lietuvos piliečius, etninių mažumų atstovus, įgyvendinti savo svajones ir prisidėti prie Lietuvos valstybės kūrimo. Tuo pačiu buvo siekiama paneigti susiformavusius stereotipus susijusius su tuo, jog etninių mažumų atstovai turi mažiau galimybių įgyvendinti savo svajones ir ateityje tapti sėkmingais;
- Reguliariai rengtos publikacijos ir komentarai įvairiuose Lietuvos naujienų portaluose, taip pat TV ir radijo žiniasklaidos priemonėse;
- Įsteigta Kinijos studijų programa, kurios tikslas – nagrinėti Kinijos investicijų Vidurio ir Rytų Europoje įtaką politiniams procesams, nacionalinio saugumo politikai, ekonomikai.

III. Veiklos rodikliai

1 strateginio tikslo Tęstinių projektų vykdymo uždavinio vertinimo rodikliai	Siektina reikšmė 2018 m.	Pasiekta reikšmė 2018 m.
1. Įgyvendintų tęstinių projektų skaičius	4	10 ¹
1 strateginio tikslo Nacionalinių projektų vykdymo uždavinio vertinimo rodikliai	Siektina reikšmė 2018 m.	Pasiekta reikšmė 2018 m.

¹ Apskritojo stalo diskusijos RESC; Metinė S. Lozoraičio vardo konferencija; Vilniaus Rusijos forumas; Europos Komisijos finansuojamas projektas Sakartvele; URM finansuojami žurnalistų mokymai EaP šalyse; NED projektas su DELFI; Lietuvos visuomenės tyrimas kartu su KAM; tarptautinė konferencija apie saugumą EaP šalyse kartu su KAM; projektas „Rytai ar Vakarai, namuose geriausia“; Vilnius Security Forum;

1. Pateiktų paraiškų nacionaliniams projektams skaičius	18	20
2. Pasirašytų nacionalinių projektų sutarčių skaičius	10	15 ²
1 strateginio tikslo Tarptautinių projektų vykdymo uždavinio vertinimo rodikliai	Siektina reikšmė 2018 m.	Pasiekta reikšmė 2018 m.
1. Pateiktų paraiškų tarptautiniams projektams skaičius	9	9 ³
2. Pasirašytų tarptautinių projektų sutarčių skaičius	3	7 ⁴

2 STRATEGINIS TIKSLAS – Finansinio tvarumo užtikrinimas

2 strateginio tikslo Finansinės būklės subalansavimo ir esamų skolų gražinimo uždavinio vertinimo rodikliai	Siektina reikšmė 2018 m.	Pasiekta reikšmė 2018 m.
1. Finansinių įsipareigojimų dydis, Eur	0	0
2. Nuolatinis finansavimas	Ne	Ne

3 STRATEGINIS TIKSLAS – Mokslinės įstaigos statuso išsaugojimas

3 strateginio tikslo Mokslinius tyrimus vykdančios įstaigos statuso išlaikymo uždavinio vertinimo rodikliai	Siektina reikšmė 2018 m.	Pasiekta reikšmė 2018 m.
Mokslinius tyrimus vykdančios įstaigos statusas	Taip	Taip
3 strateginio tikslo Mokslinių tyrimų vykdymo uždavinio vertinimo rodikliai	Siektina reikšmė 2018 m.	Pasiekta reikšmė 2018 m.
Atliktų mokslinių tyrimų skaičius	1	1

4 STRATEGINIS TIKSLAS – Kokybiškas mokslinės ir analitinės veiklos viešinimas, partnerių paieška

² Įskaitant smulkesnius sandorius – sutartis su Krašto apsaugos ministerija, Užsienio reikalų ministerija ir kt.

³ Europos Komisijos projektas Moldovoje; Praktikantas iš Baltarusijos per Čekijos finansuojamą programą; Gruzijos NVO jaunimo projektas; NED; MEMO 98 monitoringas; USAID projektas; U.S. Embassy Federal Award; Adenauerio fondo parama metinei konferencijai; Adenauerio fondo parama apvaliojo stalo diskusijoms.

⁴ Europos Komisijos finansuojamas projektas Sakartvele; Šiaurės Ministrų tarybos projektas; Jungtinių Tautų simuliacijos projektas su Švedijos ambasada; NED projektas su DELFI; MEMO projektas; PACT „8th Belarus Reality Check“; U.S. Embassy Federal Award finansuojant LFPR; Baltic American Freedom Foundation projektas.

4 strateginio tikslo Bendradarbiavimo su akademinės bendruomenės atstovais uždavinio vertinimo rodikliai	Siektina reikšmė 2018 m.	Pasiekta reikšmė 2018 m.
Bendradarbiavimo su akademinės bendruomenės atstovais projektų skaičius	4	5 ⁵
4 strateginio tikslo Informavimo ir viešųjų ryšių uždavinio vertinimo rodikliai	Siektina reikšmė 2018 m.	Pasiekta reikšmė 2018 m.
Žiniasklaidos priemonėse paskelbtų RESC analitinių straipsnių, tyrimų ir kt. informacinių projektų skaičius	40	76 ⁶

IV. RESC finansiniai rodikliai

RESC dalininkų kapitalas suformuotas iš steigėjų įnašų ir yra lygus 0,58 EUR. Vilniaus universiteto įnašas lygus 0.29 EUR, Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos – 0.29 EUR. Kapitalas padalintas į 2 dalis, kurių kiekviena suteikia vieno balso teisę balsuojant VŠĮ „Rytų Europos studijų centras“ dalininkų visuotiniame susirinkime. Ataskaitiniais metais dalininkai ir dalininkų įnašai nepakito.

Detalesnė finansinė ataskaita pateikime prieduose Nr. 1, Nr. 2. ir Nr. 3.

V. Direktoriaus veiklos vertinimas

Pagal organizacijos įstatus RESC direktorius yra atsakingas už institucijos tikslų ir uždavinių įgyvendinimą.

⁵ Visuomenės nuomonių tyrimas su KAM; tarptautinė konferencija apie EaP regiono saugumą su KAM; LFPR; studentų iš universitetų (TSPMI ir kt.) praktika RESC; Europos Komisijos finansuojamas projektas Sakartvele.

⁶ Straipsniai pagal Šiaurės Ministrų Tarybos projektą – 30; DELFI straipsniai pagal NED projektą – 36; LFPR – 10.